

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

5(1995)9

13. september 1995

*****

MEDNARODNI DAN PISMENOSTI

*****

8. SEPTEMBER - MEDNARODNI DAN PISMENOSTI

Na svetu je milijon odraslih nepismenih in dve tretjini teh je žensk, navajajo podatek za leto 1990 v UNESCO dokumentu The International Literacy Prizes 1967-1992. - Paris : Basic Education Division, 1992. Pri tem ne pozabijo omeniti, da nepismenost ni problem le nerazvitih držav, ampak se s problemom v obliki funkcionalne nepismenosti srečujejo tudi industrijsko razvite države. K tej številki je potrebno dodati še več kot 100 milijonov otrok, ki niso vključeni v šole, na desetine milijonov tistih, ki ne končajo nobene šole in se bodo pridružili nepismenim in milijone drugih, ki ne dosežejo zadovoljive stopnje izobrazbe, znanja in spretnosti in povečujejo število funkcionalno nepismenih.

Vzrokov dovolj, da se skrb za pismenost, njeno razširjenost in razvoj prenese iz skupin posameznih strokovnjakov na širšo javnost, da se prebudi javni interes in pritegne množice v prizadevanja za odpravo nepismenosti. Za to tudi je bil proglašen 8. september za Mednarodni dan pismenosti, ki naj bi ga države vsako leto obeležile z aktivnostmi, s pregledom storjenega in s sprejemanjem programov aktivnosti na področju premagovanja nepismenosti. Predlog za proglasitev je bil podan na svetovnem kongresu ministrov za izobraževanje, ki so razpravljali o odpravi nepismenosti v Teheranu, leta 1965. Leta 1966 so ga posamezne države že praznovali. Predlog je bil z resolucijo (št. 1441 in 1442) sprejet na 14. seji Generalne konference UNESCA, jeseni leta 1966 in se prvič uradno kot Mednarodni dan pismenosti obeleži 1967 leta.

Tega dne generalni sekretar naslovi poslanico svetu. V sporočilu povzame rezultate prizadevanj članic UNESCA, opozori na uspehe in neuspehe pri odpravi nepismenosti in pozove posameznike, vladne in nevladne ustanove držav, da predstavijo svoje aktivnosti in podprejo prizadevanja za širjenje in razvoj pismenosti. Ob tej priložnosti so

podeljene tudi različne nagrade in častna priznanja posameznikom ali ustanovam, združenjem, ki so se v prizadevanjih za odpravljanje nepismenosti in aktiviranje javnosti za programe opismenjevanja še posebej izkazali. Te nagrade so: International Reading Association Prize, ki jo od leta 1979 podeljuje ta Mednarodna zveza za branje, Noma Prize, od leta 1980 z njo nagrajuje izbrance mednarodne žirije japonski založnik in King Sejong Literacy Prize, ki jo je ustanovila Republika Koreja, leta 1989.

Prejemniki mednarodnih priznanj so izstopajoči posamezniki mnogih, ki so sledili priporočilom, sprejetim na konferenci v Teheranu, in se pridružili prizadevanjem, da je postala pismenost sestavni del vladnih programov, da bi se nepismenost kot prepreka socialnega in gospodarskega razvoja zmanjševala. Pri tem ima za uspešnost prizadevanj posebno težo sodelovanje držav, izmenjava izkušenj in podpiranje prizadevanj.

In Slovenija. Podatki o tem, da je nepismenost oz. boljše, funkcionalna nepismenost, problem tudi pri nas, niso več skrivnost. Manj pa je javnost informirana o prizadevanjih posameznikov, ustanov, društev za njeno odpravljanje in preprečevanje. Tako je med drugimi ta Mednarodni dan pismenosti obeležila tudi skupina posameznikov, ki se je na pobudo Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani zbrala na delovnem sestanku in pripravila načrt ustanovne skupščine slovenskega društva za branje. To društvo naj bi združilo posameznike in ustanove, ki se z branjem in pismenostjo ukvarjajo, jo poučujejo, raziskujejo, jo žele izboljšati, razširiti, motivirati prebivalce vseh starosti in stopenj

izobrazbe za učinkovito uporabo te spretnosti vsak dan v različnih priložnostih, da združijo svoje moči za večjo učinkovitost svojih in drugih prizadevanj. Vabijo tudi vas, da se jim pridružite; že na ustanovnem zboru društva, 12.10.1995!

Silva Novljan

*****

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

*****

POTUJOČA KNJIŽNICA AJDOVŠČINA, NOVA GORICA IN TOLMIN Z NOVIM BIBLIOBUSOM

Zadnjega avgustovskega dne za Goriško knjižnico in nato 1. septembra za tolminsko knjižnico C. Kosmača ter 8. septembra za območje ajdovske Lavričeve knjižnice so se zili trenutki, ki pomenijo za slovensko splošno knjižničarstvo, zlasti za njegovo potujočo obliko ter predvsem za odmaknjene in demografsko ogrožene kraje v ajdovski, novogoriški, tolminski, vipavski, mirensko-kostanjeviški, briški, kanalski, kobarški in bovški občini ne le preprosto nadaljevanje dosedanjega delovanja potujoče knjižnice, pač pa, upajmo, tudi potencialno izboljšanje storitev.

Za kaj gre? Svojemu namenu smo "splovili" novo potujočo knjižnico na kolesih, bibliobus, ki je za razliko od dosedanjih znanih rešitev pri nas zgrajen na tovarnjaškem podvozju. Izbrali smo to-

vornjak IVECO EURO CARGO ML 130E23 iz serije svetovno najboljšega tovornjaka leta, kajti na tržišču vse od leta 1991 dalje nismo uspeli dobiti avtobusnega ali tovornjaškega podvozja, ki bi omogočalo izgradnjo bibliobusa ne daljšega od 10.50 m ne krajšega od 9.50 m, ki bi hkrati imelo zračne blazine spredaj in zadaj, torej sposobnost dvigovanja in spuščanja, kar vse terja cestna infrastruktura na našem območju. Povrh tega smo se morali ravnati po homologacijskih predpisih, ki narekujejo vozilo vsaj z motorjem EURO 1. Taka izbira je bila za okrog 100% cenejša od 11-metrskega avtobusnega podvozja, opremljenega z neprimernimi avtomatskimi prestavami. In tako smo uspeli zgraditi vozilo za 27 mio sit, kar pomeni za okrog 8 mio sit ceneje od dolžinsko neustrezne avtobusne rešitve. Država je iz sredstev za demografsko ogrožene kraje prispevala načrtovano polovico v znesku 13.040.000 sit, bivše tri občine Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin pa razliko, torej več kot 50%, v razmerju 30:40:30. Sredstva smo začeli zbirati v decembru 1992. Z zadnji prilivom iz tolminskega proračuna tik pred zaključkom leta 1994 smo jih zbrali v celoti. Prve zbrane prilive smo takoj vezali in jih kar bogato oplodili z blago naklonjenostjo banke Vipra.

Nastalo je vozilo dolžine 9570 mm, širine 2400 mm ter maksimalne višine ob normalni obremenitvi 3335 mm. Moč motorja je 230 KS, dovoljena nosilnost 4.110 kg, skupna dovoljena teža pa 13.350 kg. Čeprav je za slab meter krajše od prejšnjega, bo njegova minimalna nabojna zmogljivost 3.700 enot knjižničnega gradiva, torej neznatno manjša od zmogljivi-

vosti odsluženega vozila. Vhod je na sredini vozila. Ko vstopiš, zagledaš izposojni pult na zadnji, levi strani, na desni pa se sredi gnetejo zaradi oken na obeh straneh kar prijetno osvetljene police. Zaradi tako izpolnjenega sprednjega dela lahko bibliobus hkrati sprejme manj obiskovalcev kot 12-letni prednik, drugi v genezi potujoče knjižnice. V tem in v pomankanju dvižne rampe za invalide na voziščkih sta osnovni slabosti novega vozila.

Bralci si lahko v njem izposojajo knjižno, zvočno in video gradivo. Nameščena sta prenosna računalnika, odporna proti tresljajem, eden za izposajo, drugi za katalog, pa še ročni laserski čitalec, prenosni tiskalnik in fotokopirni stroj, video naprave z barvnim televizorjem ter mobilni telefon. Vozilo je ustrezno signalno zavarovano. V zadnjem delu so tudi sanitarije in priročna liliputska čajna kuhinja za osebje. Ostaja pa še prostor za kakšno dodatno izboljšavo delovnih pogojev. Tudi na ogrevanje, prezračevanje in hlajenje nismo pozabili. S programsko opremo "Šolska knjižnica" bomo po nekajmesečni uvajalni dobi celo prepisovali iz vzajemnega kataloga in ko bo mobilna mreža izpopolnjena, bomo ob dodatnih programskih dopolnitvah iskalno segli čez plot knjižnice najmanj v slovenski knjižnični sistem neposredno iz bibliobusa.

Nova potujoča posredovalnica znanja in duha je plod kolektivnega soustvarjalnega dela in sodelovanja med knjižničarji vseh treh knjižnic, Nike Pugljeve in splošne dosežene ravni knjižničarstva v Sloveniji na eni strani, ter izvajalcem nadgradnje AS-Remontom iz Domžal in drugimi kooperanti in dobavitelji opreme na drugi strani.

Intenzivno smo začeli delati lanske jeseni, zlasti pa po razpisni izberi najprimernejšega tovornjaškega podvozja in nato najugodnejšega in že priznanega izvajalca nadgradnje. Direktor AS-Remonta je skupaj s svojimi sodelavci pokazal in dokazal, da se da pritrčiti dvizno kabino na knjižnični del vozila in da je uspešno delo moč opraviti le z obojestransko dobro voljo in odprtimi ušesi. Zato smo prepričani, da bo prvi naslednji bibliobus, če ga bo po enakem izboru gradil AS-Remont za potrebe koprške ali novomeške knjižnice, dokaj izpopolnjen. Zahvala velja tudi Studiu Marketing S3d iz Ajdovščine za izdelavo privlačne celostne grafične podobe potujoče knjižnice.

Ker smo že lani v tem bibliobusu izposodili prek 101.000 enot, torej toliko kot povprečna slovenska splošna knjižnica, in ker se izposoja kar naprej povečuje, se nam zdi, da bo kaj kmalu treba ukrepati za podaljšanje bibliobusnega tedenskega obratovalnega časa in, zakaj pa ne, čez nekaj let tudi pridobiti novega vrstnika, če želimo, da bodo vse tri knjižnice uspešno utrjevale vlogo lokalnega informacijskega in kulturnega središča.

Ob koncu tega prispevka naj omenimo, da so po posredovanju Nike Pugelj iz ljubljanske potujoče knjižnice na avgustovskem zasedanju sekcije za potujoče knjižnice svetovne knjižnične federacije IFLA predlagali, naj bibliobus predstavimo leta 1997 na konferenci te organizacije v Kopenhagnu. Čeprav sedanji trenutki tega ne dokazujejo, upamo, da bo ta trenutek spodbudil vse občine, za katere deluje potujoča knjižnica, da bodo izpolnjevale zakonske in statutarne obveznosti in tako zagotavljale

sredstva za tekoče obratovanje bibliobusa najmanj v enaki meri, kot so to počenjale tri bivše občine. Med navzočimi ob novogoriškem odpiranju bibliobusa so bili namreč kar štirje župani.

Vozilo je slavnostno predal namenu minister za kulturo g. Sergij Pelhan. Naj se mu kolesa umno vrtijo v zadovoljstvo uporabnikov in knjižničarjev!

Rajko Slokar

SPOZNAJMO KRAJE, KI JIH OBISKUJE NAŠA POTUJOČA KNJIŽNICA

Tako smo dali naslov počitniški razstavi v Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani. Z njo želimo obiskovalce naše knjižnice opozoriti na slovenske potujoče knjižnice in še posebej na ljubljansko potujočo knjižnico, ki obiskuje kraje po ljubljanski okolici. Ti kraji so zelo primerni za izlete, ki bodo še zanimivejši, če se bomo o njih poučili s pomočjo knjižničnega gradiva. Pripravili pa smo tudi "poletne uganke" (4x10 vprašanj) iz ljubljanske okolice; ob koncu razstave bomo med reševalce razdelili knjižne nagrade.

Prvi del razstave pokaže, da je v Sloveniji šest potujočih knjižnic: Koper (ustanovljena l. 1973), Maribor (l. 1974), Nova Gorica (l. 1975), Novo mesto (l. 1978), Postojna (l. 1979) in ljubljanska potujoča knjižnica, ki je bila ustanovljena leta 1974. Potujoča knjižnica, enota KOŽ je v 20 letih svojega delovanja 8.000 rednim članom in članicam, ki so jo

obiskali 205.000-krat, izposodila skoraj milijon enot knjižničnega gradiva.

Razstava opozarja na poslanstvo ljubljanske potujoče knjižnice in potujočega knjižničarstva sploh: zadovoljevati potrebe po knjigah v krajih, kjer ni knjižnic; prispevati h kulturnemu ozračju kraja; približevati in zblíževati mesto z njegovim zaledjem.

To zadnje, "približevati in zblíževati mesto z njegovim zaledjem", pa predstavlja drugi del naše razstave. Na zemljevidu okolice Ljubljane so označeni vsi kraji, ki jih obiskuje naša potujoča knjižnica. No, to so kraji, ki jih naši mladi bralci lahko peš, s kolesom, z mestnim ali primestnim avtobusom obišejo celo sami (a la "pet prijatelj na potepu"), seveda pa so to obenem zelo primerni kraji za prijetne raziskovalne družinske izlete.

Da pa jih bodo bolje spoznali, smo opozorili na nekatero knjižnično gradivo. Osrednji sta knjižici "Ljubljana, glavno mesto Slovenije - Izleti po okolici", ki jo je izdal Mestni sekretariat za turizem in gostinstvo in "Izleti po ljubljanski okolici" Andreja Stritarja, ki je izšla pri založbi Sidarta. Potem pa smo na nekatere kraje in njihove naravne, zgodovinske in kulturne znamenitosti opozorili s knjigami Sto naravnih znamenitosti Slovenije, Sto najlepših kmečkih hiš na Slovenskem in Sto znamenitih rastlin na Slovenskem (češ, Ljubljani bližnji kraji imajo dragocenosti, ki sodijo v zbirko Sto ... Prešernove družbe). Dodali smo še knjižice iz zbirke Kulturni in naravoslovni spomeniki Slovenije ter iz zbirke Sprehodi v naravo CZ in Pelikan MK, pa še preostalo gradivo, med drugim tudi turistične prospekte. Iz knjige Dušice

Kunaverjeve Slovenska dežela v pripovedki in podobi smo poiskali ustrezne pripovedke ipd. Na primer: opozorili smo na Taborsko jamo in grad Turjak in našli pripovedko Turjak, in Prešernovo Turjaško Rozamundo. Priporočamo izlet v Polhov gradec in na Polhograjsko goro, kjer boste našli blagajev volčin, na vsak način pa si morate ogledati še gotsko cerkev v Dvoru pri Polhovem gradu. V okolici Ljubljane sta dve Rašici: Trubarjeva Rašica na Dolenjskem in vas Rašica, ki je bila prva požgana v drugi svetovni vojni. Itd.itd. ... Izberite si kraj in podajte se na pot (z ustrezno knjigo)!

Tilka Jamnik

*****

PREDSTAVLJAMO VAM

*****

SLOVENSKI BANKOVCI IN KOVANCI 1918-1995

Pred počitnicami nas je prijetno presenetil z izdajo lastnega CD-ROM-a Muzej novejšje zgodovine iz Ljubljane, ki nam na tem vedno bolj popularnem mediju predstavlja slovenske bankovce in kovance. Gre za naš prvi muzejski CD-ROM oz. prvi tovrstni slovenski katalog, pa tudi v mednarodnem merilu je eden redkih, ki tako natančno in s tolikimi podatki obravnava bankovce in kovance neke dežele. CD-ROM nam daje celovito sliko o zgodovini denarja, ki je bil v obtoku od leta 1918 do danes na Slovenskem. Katalog je dvojezičen (slovenski in angleški jezik), v

spremnem gradivu pa najdemo kratek prikaz zgodovine našega denarja, navedeni so tisti, ki so sodelovali pri pripravi in izdaji kataloga ter navodila za namestitve programa in zahteve glede potrebne strojne opreme.

In kako so muzealci sploh prišli do ideje o tovrstnem CD-ROM-u in jo tudi izpeljali? Bogata denarna zbirka Muzeja novejše zgodovine iz Ljubljane, ki obsega okoli 4.000 bankovcev, 1.200 kovancev in 100 vrst nadomestnega denarja je bila povod, potem pa je sledilo dolgotrajno projektno delo muzejskih strokovnih delavcev v sodelovanju z uveljavljenim slovenskim numizmatikom Vitomirjem Čopom in cele skupine ljudi, ki so vsak na svoj način prispevali h končnemu rezultatu.

Uporaba CD-ROM-a je enostavna, podrobnejše podatke pa lahko preberete v datoteki "prečitaj me" ali pa z izbiro ikone "I" (informacije). Osnovni meni je razdeljen na naslednje možne izbire: bankovci, kovanci, izdajatelj in valute. Za poiskane bankovce ali kovance pa najdete kar precej podatkov: osnovne (kataloška številka, izdajatelj, nominala, tip, primerjalni katalogi, čas obtoka, plačilna moč posameznika oz. države, naklada, oblikovalci, objava v uradnem listu, opombe) in tehnične (dolžina in višina bankovca oz. risbe, barve, vrsta tiska). Poiskani posnetek pa lahko na ekranu tudi povečate. Prav nič ni potrebno, da bi bili numizmatik - vsebina vas bo takoj pritegnila, poiskani podatki pa marsikaj naučili. In tako, mimogrede - se še spomnete bankovcev naše nekdanje domovine, na katerih je pisalo 1000000 dinarjev?

CD-ROM "Slovenski bankovci in kovanci 1918-1995" lahko naročite v Muzeju novejše zgodovine, Ce-

lovška 23, Ljubljana, telefon: 061 323-968 ali 131-50-21. Kontaktni osebi sta g. Dejan Vončina in g. Peter Bezek. Cena CD-ROMa znaša 3.950 SIT.

Muzeju novejše zgodovine se Enota za razvoj knjižničarstva iskreno zahvaljuje za darovani izvod CD-ROM-a, ki ga bomo uporabljali za potrebe naše izobraževalne dejavnosti.

Melita Ambrožič

NEMŠKA ČITALNICA V LJUBLJANI

Goethe-Instituti s svojimi 157 enotami po svetu so dobro znane ustanove, ki skrbijo za nemški jezik in mednarodno kulturno sodelovanje. Nemške čitalnice so le eden od njihovih projektov. V Nemčiji so izhajali iz tega, da je po svetu 17 milijonov ljudi, ki se učijo nemško in da dve tretjini od njih živita v državah srednje in vzhodne Evrope, tako da so s projektom Goethe-Instituta do danes odprli 22 čitalnic v 12 državah na tem področju. Njihov namen je posredovanje informacij o kulturi, družbi, politiki, gospodarstvu, pravu in zgodovini Nemčije in o njenem povezovanju v Evropo 20. stoletja. Kriteriji za izbiro vseh zastopanih medijev je povezanost z Nemčijo, aktualnost in visoka kakovost. Na začetku leta 1992 je prišlo do pobude nemške vlade, da bi tudi v Sloveniji odprli nemško čitalnico.

Sklep slovenske vlade, ki je sprejel nemški predlog, je datiran s 4. novembrom 1993. Od sklepa do njegove uresničitve pa je bila še dolga pot: Slovenija je odprla svojo

nemško čitalnico za javnost 28. junija 1995. Pogoj je bila vključitev v obstoječi knjižnični sistem. Odprtje čitalnice so najprej predlagali Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, ki pa je zaradi prostorskih razlogov morala odkloniti ponudbo. Po NUK je ponudbo, da kot knjižnica gostiteljica najde ustrezno strokovno osebje in primerno prostorsko rešitev za nemško čitalnico, dobila največja ljubljanska splošna knjižnica, Knjižnica Otona Župančiča. Predlog je uprava knjižnice sprejela. Primerno strokovno osebo je kmalu našla, pridobitev ustreznega prostora pa se je izkazala za zelo težavno. Ker se je v Sloveniji začela privatizacija in so se spreminjala lastniška razmerja, se je iskanje prostora vleklo dolge mesece. Konec leta 1994 je ravnatelj CTK predlagal najem prostorov na Trgu republike 3 tik ob sami Centralni tehniški knjižnici. Ministrstvo za kulturo, nemško veleposlaništvo in zagrebški Goethe-Institut so potrdili, da je prostor za čitalnico primeren.

Zaradi bližine Centralne tehniške knjižnice se je zdelo smiselno, skleniti pogodbo s CTK kot knjižnico gostiteljico. Ravnateljstvi obeh knjižnic, KOŽ in CTK, sta se strinjali z novo nastalimi razmerami. Povezava čitalnice s CTK je olajšala priključitev na vseslovensko omrežje COBISS/OPAC, ki povezuje več kot sto slovenskih knjižnic in omogoča vsem udeležencem vpogled v knjižnično zalogo drugih članov. Nemška čitalnica bo s svojim gradivom kmalu tudi polnopraven član v omrežju.

Prostor je bilo treba najprej ustrezno opremiti. Načrt notranje opreme je Ministrstvo za kulturo zaupalo Igorju Skulju, diplomiranemu arhitektu in akademskemu slikarju, strokovnjaku za gradnjo

in opremo knjižnic. Pod njegovim vodstvom je nastal prijazen prostor, ki docela ustreza funkcionalnim in estetskim zahtevam. Meri 92 m², kar je dovolj za vse gradivo, ne da bi bilo potrebno uporabiti prostostoječe police, ki bi zmanjšale občutek prostornosti. Opremo dopolnjuje 18 čitalniških mest za uporabnike. Potrebni je bilo le 21 delovnih dni za pregradnjo prostora, izdelavo knjižnične opreme in montažo. V tem času je Ranko Novak, profesor na visoki šoli za oblikovanje in priznan strokovnjak na področju vidnih sporočil izdelal logotip nemške čitalnice z aplikacijami. 34 naročnin za časnike in časopise je pričelo teči 1. aprila. Vse knjižno in neknjižno gradivo je prispelo v obliki 26 velikih paketov skupne teže dveh ton v pripravljeno čitalnico 15. maja. Pričelo se je odpiranje, žigosanje, sortiranje in razvrščanje, skratka postavitve gradiva. Obenem so potekale priprave na otvoritev in na delo z obiskovalci, dokler ni bilo konec junija vse nared.

Vse knjižnično gradivo čitalnice z napravami je dalo brezplačno na voljo nemško Zunanje ministrstvo preko Osrednje uprave Goethe-Instituta v Münchnu in Inter Nations v Bonnu. Pomembno knjižno darilo je posredovala tudi Bavarska državna pisarna iz Münchna. Čitalnico upravljajo Ministrstvo za kulturo in v nekoliko manjši meri Ministrstvo za šolstvo in šport kot financerja, CTK kot pogodbeni stranka z Osrednjo upravo Goethe-Instituta in vodjem kot knjižnica gostiteljica, ter Goethe-Institut v Zagrebu, ki mu je čitalnica na nek način strokovno podrejena.

Na otvoritvi so spregovorili minister za kulturo Republike Slovenije Sergij Pelhan, nemški veleposlanik

dr. Günther Seibert in vodja zagrebškega Goethe-Instituta dr. Wolfgang Eschker. Igralka Veronika Drolc je poskrbela za poetično ozračje ob dogodku, ki je našel svoj odziv v štirih dnevnikih in v osrednjem televizijskem dnevniku.

Nemška čitalnica je naročena na 34 časopisov in časnikov, ima 250 laserskih plošč, 200 medijskih kompletov za učenje nemščine, 200 različnih video filmov in 2990 knjig, od katerih jih je četrtnina priročnega značaja in se ne izposojajo na dom. V manjšem obsegu so na voljo brezplačne fotokopije iz gradiva čitalnice. 18 čitalniških sedežev omogoča uporabo vsega gradiva v prijetnem, klimatiziranem ozračju. Ne da bi motili ostale obiskovalce, je možno gledati filme in poslušati kasete. Laserski gramofon je naročen. Uporaba je brezplačna, član čitalnice lahko postane vsakdo. Začasni delovni čas za bralce je naslednji: ponedeljek, sreda, četrtek in petek od 9. do 13. ure, ob torkih pa le popoldne od 14. do 18. ure.

Kratek pregled po dveh poletnih mesecih knjižničnega dela ob navedeni dvajseturni tedenski odprtosti za obiskovalce: število uporabnikov je preseglo številko sto in število izposoj številko 250. Čitalnica je bila obiskana 350-krat.

Med načrti je uvedba datotek na CD-ROMih, ki bodo ob čim manjšem zasedanju prostora zapolnili podatkovne vrzeli iščočih obiskovalcev. V daljnji prihodnosti je lahko današnja nemška čitalnica v Ljubljani zasnova samostojnega Goethe-Instituta v Sloveniji.

Brane Čop
vodja Nemške čitalnice

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA BAYREUTH V SISTEMU NEMŠKIH KNJIŽNIC

Univerzitetna knjižnica Maribor že več let sodeluje z Univerzitetno knjižnico Bayreuth. Zadnja tri leta so v poletnih mesecih potekale redne izmenjave bibliotekarjev obeh ustanov. Letos sta se z organizacijo Univerzitetne knjižnice Bayreuth in nekaterih drugih nemških knjižnic seznanili prof. Varja Praznik in mag. Irena Sapač.

Po združitvi obeh Nemčij doživlja knjižničarstvo v tej državi velike spremembe. Nemška knjižnica Frankfurt (Deutsche Bibliothek Frankfurt), Nemška knjižnica Leipzig (Deutsche Bücherei Leipzig) in Nemški glasbeni arhiv Berlin (Deutsches Musickarhiv Berlin) so se združili v Nemško knjižnico (Deutsche Bibliothek). Ob združitvi je bilo v omenjenih knjižnicah 858 zaposlenih, v nekaj letih pa so število zmanjšali na 640. Vse tri knjižnice imajo skupno 13 milijonov enot gradiva, od tega je Leipzigu 7,5 milijonov. Fond se v Frankfurtu poveča vsako leto za 285.000 enot, v Leipzigu pa za 310.000 enot. Poleg klasičnega gradiva nabavljajo tudi nove medije, med njimi CD-ROM. Obstaja že 200 naslovov CD-ROM v nemškem jeziku. V sodelovanju z Britansko knjižnico v Londonu in Kongresno knjižnico v Washingtonu so pripravili načrt za arhiviranje elektronskih publikacij.

Drugače kot v drugih državah, kjer so knjižnice prejemale obvezni izvod na osnovi državne zakonodaje, sta knjižnici v Leipzigu in Frankfurtu prejemale obvezna izvode na osnovi dogovora z

založniki. Za razliko od starejših predpisov, ki so se pri obveznem izvodu nanašali na papir kot nosilec informacije, je sodobni koncept Nemške knjižnice zbirati obvezne izvode po kriteriju vsebine, pri čemer ni pomemben medij, na katerem je vsebina zapisana.

Nemška knjižnica Frankfurt izdaja Nacionalno bibliografijo (Deutsche bibliographie), ki od leta 1993 izhaja tudi v obliki CD-ROM, izdala pa je tudi bibliografijo 55.000 muzikalij na istem mediju. Nemška knjižnica sodeluje v projektu povezave nemških knjižnic v sistem PICA, pri katerem je osnovna oblika zapisa UNIMARC. V sistem PICA, ki so ga razvili na Nizozemskem, so se povezale knjižnice v državah in regijah Niedersachsen, Sachsen-Anhalt, Thüringen, Hamburg, Schleswig-Holstein, Bremen, Mecklenburg in Hessen. Sistem PICA želijo povezati s sistemi v drugih državah Nemčije v enotni nacionalni sistem.

Po združitvi obeh Nemčij sta se integrirali tudi dve veliki berlinski knjižnici. Državna knjižnica (Staatsbibliothek Unter den Linden) s 5,3 milijoni enot gradiva, ki je največja knjižnica v vzhodnem Berlinu, in zahodnoberlinska knjižnica Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz. Knjižnica v vzhodnem Berlinu bo v prihodnje prezenčna, knjižnica v zahodnem Berlinu pa izposojevalna in informacijska, obe pa bosta imeli skupno upravo. Posledica integracije za knjižnico v vzhodnem Berlinu pa je, da bo od nekdanj 400 izgubilo delo 146 zaposlenih.

Univerzitetna knjižnica Bayreuth je ena izmed enajstih univerzitetnih knjižnic na Bavarskem. Poleg tipa univerzitetnih knjižnic pa uporabnikom ponujajo znanstveno literaturo tudi državne knjižnice. Država Bavarska ima 11 milijonov pre-

bivalcev in je razdeljena na sedem območij (Regierungsbezirke): Oberbayern, Niederbayern, Schwaben, Oberpfalz, Oberfranken, Unterfranken, Mittelfranken. Bayreuth je središče območja Oberfranken. Večje državne knjižnice na Bavarskem so: Bayerische Staatsbibliothek, Staatsbibliothek Amberg, Staatsbibliothek Bamberg, Staatsbibliothek Neuburg, Staatsbibliothek Passau, Staatliche Bibliothek Regensburg, Staats und Stadtbibliothek Augsburg. Poleg državnih knjižnic s splošno znanstveno literaturo pa imajo še mestne knjižnice (Stadtbücherei) z leposlovjem in poljudno literaturo za širše množice uporabnikov. Naloga univerzitetnih knjižnic pa je, da ponujajo specialno znanstveno literaturo, ki je namenjena profesorjem in študentom.

Bavarska ima bogato bibliotekarsko zgodovino. Prve samostanske knjižnice so nastale že v osmem stoletju, kasneje so v obdobju humanizma in renesanse nastale knežje, mestne in univerzitetne knjižnice, v obdobju baroka so nastale številne zasebne posvetne in cerkvene knjižnice, v 19. stoletju so nastale znanstvene in strokovne knjižnice, v 20. stoletju pa so se jim pridružile še javne knjižnice (Bücherei). Pred dvesto leti je s sekularizacijo veliko cerkvenih knjižnic prevzela država. Veliko knjižnic s stoletno tradicijo so takrat zaprli, njihove fonde pa je prevzela tedanja dvorna knjižnica (Münchner Hofbibliothek), ki je opravljala naloge bavarske nacionalne knjižnice. Del fondov pa so prevzele univerzitetne knjižnice. Münchenska dvorna knjižnica je bila ustanovljena že leta 1558. Danes se imenuje Bavarska državna knjižnica (Bayerische Staatsbibliothek). Od leta 1663 prejema ob-

vezne izvode iz Bavarske, zadnje leta pomeni to 30.000 enot letno. Je poleg državnih knjižnic v Berlinu (Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz) in v Frankfurtu (Deutsche Bibliothek) s 6 milijoni enot gradiva in 44.000 rokopisi med največjimi nemškimi knjižnicami. Med drugo svetovno vojno močno poškodovano stavbo so obnovili in v njej ustanovili tudi Inštitut za restavriranje knjig in rokopisov.

V prostorih Münchenske državne knjižnice ima sedež Generalna direkcija državnih knjižnic Bavarske, ki jo je leta 1970 ustanovilo Ministrstvo za kulturo. Direkcija je odgovorna za upravna področja državnih knjižnic in javnih mestnih knjižnic ter planiranje in koordinacijo katalogizacije, nabave, dela z uporabniki, računalniške obdelave, standardov za gradnjo knjižnic ter izobraževanje bibliotekarjev.

Direkcija je odgovorna tudi za strokovni nadzor nad univerzitetnimi in visokošolskimi knjižnicami. Nekatere med univerzitetnimi knjižnicami opravljajo poleg osnovnih nalog tudi naloge regionalnih knjižnic. V vseh bavarskih univerzitetnih knjižnicah je 25 milijonov enot gradiva. Starejše univerzitetne knjižnice München, Erlangen-Nürnberg in Würzburg so veliko gradiva pridobile s sekularizacijo v začetku 19. stoletja. Med starejše uvrščajo tudi Tehniško univerzitetno knjižnico München. Starejše univerzitetne knjižnice so organizirane dvoslojno in imajo veliko osrednjo knjižnico in številne nepovezane inštitutske knjižnice. Nove univerzitetne knjižnice Regensburg, Augsburg, Bayreuth, Passau in Bamberg ter Katoliška univerza Eichstätt in Vojaška univerza Neubiberg so organizirane integrirano s centralizirano strokovno

nabavo in obdelavo celotnega knjižničnega fonda, ki je namenjen profesorjem in študentom. Nove univerzitetne knjižnice imajo veliko osrednjo knjižnico (Zentralbibliothek), ki izposoja gradivo in manjše fakultetene knjižnice (Teilbibliotheken), ki imajo v glavnem gradivo za čitalnice.

Poleg univerzitetnih je na Bavarskem še deset visokošolskih knjižnic (Fachhochschulbibliotheken), ki imajo 1 milijon enot knjižničnega gradiva. Na Bavarskem je tudi veliko strokovnih knjižnic (Fachbibliotheken), med njimi je pomembnejša knjižnica Nemškega muzeja v Münchenu, ter veliko zasebnih, cerkvenih in samostanskih knjižnic. Zelo obsežna je tudi mreža 2300 javnih knjižnic (Öffentliche Büchereien), ki imajo 15 milijonov enot gradiva in 1,5 miliona uporabnikov. Javne knjižnice financirajo občine, medtem ko državne in univerzitetne knjižnice financira država.

Strokovno osebje v bavarskih knjižnicah ima srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Teoretično bibliotekarsko izobrazbo si pridobivajo v Bavarski bibliotekarski šoli v Münchenu (Bayerische Bibliotheksschule) in Visoki strokovni šoli za uradnike na smeri arhivistika in bibliotekarstvo v Münchenu. Praktični del izobraževanja pa opravljajo v različnih knjižnicah. Za knjižničarja mora kandidat končati srednjo šolo brez mature, nato pa se dve leti izobraževati na eni izmed bibliotekarskih šol ter opraviti praktični del v eni izmed bavarskih knjižnic. Ta profil ustreza rangu asistenta med državnimi uslužbenci. Pogoj za višjega knjižničarja je opravljena matura in triletno bibliotekarsko izobraževanje na Visoki strokovni šoli za uradnike v Münchenu ter praksa. Ta

profil ustreza rangu inšpektorja med državnimi uslužbenci. Pogoji za bibliotekarja-akademika je diploma fakultete in nato dvoletno izobraževanje na eni izmed bibliotekarskih šol s prakso v eni izmed bavarskih knjižnic. Ta profil ustreza rangu svetnika med državnimi uslužbenci.

Zaposleni v bavarskih knjižnicah so razporejeni v deset plačilnih razredov, njihova plača pa narašča sorazmerno z delovno dobo. Višina plače in povečanja v razmerju z delovno dobo so objavljena v posebni tabeli, ki velja za vse uslužbenke (Beamten, Angestellte) v državi Bavarski, medtem ko velja za delavce (Arbeiter) posebna tabela plačilnih razredov.

Bavarske univerzitetne knjižnice morajo pri svojem poslovanju upoštevati Ustavo Nemčije (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland), poleg nje pa še Visokošolski zakon Bavarske (Bayerisches Hochschulgesetz) iz leta 1994 in Knjižnični red bavarskih državnih knjižnic (Allgemeine Benützungordnung der Bayerischen Staatlichen Bibliotheken) iz leta 1993, ki ju je sprejelo Bavarsko ministrstvo za izobraževanje, kulturo, znanost in umetnost. Na bavarskem nimajo posebnega zakona o knjižnicah. Knjižnični red, ki je obvezen za vse knjižnice, ki jih financira država, med njimi tudi univerzitetne, pa določa naloge knjižnic, varovanje podatkov, skupine uporabnikov, nadzor, vedenje v prostorih knjižnic, informacijsko dejavnost in nove medije, razstave, televizijske oddaje o knjižnicah, zaračunavanje storitev, izposoja, naročanje, rezervacije, vračila, uporabo čitalnic, medknjižnično izposoja, rokopise in posebne zbirke, publiciranje. Knjižnični red daje pravico knjižničarjem, da v pri-

meru suma tatvine pregledajo torbice uporabnikov. Knjižnični red daje uporabniku pravico, da knjižnično gradivo fotokopira. V primeru, da fotokopira gradivo, ki je avtorsko zaščiteno, je za kršitev določil avtorskega prava odgovoren samo uporabnik in ne knjižnica.

Univerzitetna knjižnica Bayreuth je bila ustanovljena tako kot Univerza Bayreuth leta 1975. Univerzitetna knjižnica ima osrednjo knjižnico (Zentralbibliothek) in šest fakultetnih knjižnic (Teilbibliothek) za naslednja področja: matematika in fizika, biologija in kemija, geologija, pravo in ekonomija, kultura in glasba. V osrednji knjižnici pa je tudi zbirka za potrebe fakultete za jezikoslovje in književnost. Osrednja knjižnica ima posebno stavbo v sredini univerzitetnega kampusa, fakultetne knjižnice pa so v prostorih posameznih fakultet, ki so tudi v univerzitetnem kampusu in blizu osrednje knjižnice.

Univerzitetna knjižnica Bayreuth ima 1.160.000 enot gradiva, od tega 580.000 enot v osrednji knjižnici. Največja je fakultetna knjižnica za pravo in ekonomijo, ki ima 220.000 enot, najmanjša pa za glasbo, ki ima 22.000 enot. Univerzitetna knjižnica Bayreuth ima skupno 5.000 naslovov revij, od tega jih je 2.000 v osrednji in 3.000 v fakultetnih knjižnicah. Letno nabavijo skupno 50.000 enot gradiva v vrednosti 3.800.000 DEM. V knjižnici je zaposlenih skupno 76 oseb, od tega 11 z visoko, 19 z višjo, 28 z srednjo in 18 z nepopolno srednjo izobrazbo. Na Univerzi Bayreuth je zaposlenih 180 visokošolskih učiteljev, obiskuje pa jo 9.000 študentov. Poleg učiteljev in študentov so uporabniki knjižnice tudi drugi občani, ki pa morajo biti starejši od 16 let in s

potrdilom dokazati, da literaturo potrebujejo za študij ali raziskovanje. Število vseh uporabnikov je 13.300, obisk v čitalnicah 1.100.000 na leto, izposoja 300.000, število enot aktivne medknjižnične izposoje je 35.000, pasivne pa 20.000. Osrednja knjižnica je odprta od ponedeljka do petka od 9.00 do 18.00 ure. Fakultetne knjižnice pa so odprte od ponedeljka do petka od 8.00 do 20.00 ure in ob sobotah od 10.00 do 14.00 ure.

Osrednja knjižnica ima naslednje službe: uprava, nabava, katalogizacija, delo z uporabniki. Vsaka izmed teh služb ima svojega vodjo. Poleg služb je v knjižnici še skupina samostojnih strokovnih referentov za naslednja področja: jezikoslovje in književnost; pedagogika, filozofija, politika, psihologija, sociologija, zgodovina, teologija, šport; biologija, kemija, etnologija; pravo in ekonomija; geofizika, geokemija, blagoznanstvo; glasba. Vsak izmed strokovnih referentov je tudi vodja fakultetne knjižnice.

Naloge strokovnih referentov so izbor gradiva, vsebinska obdelava in informacije. Na izbor gradiva vplivajo nacionalne bibliografije, knjigotrški katalogi, predlogi profesorjev in študentov ter knjiga želja. Sredstva za nabavo so razporejena po posameznih področjih: matematika, fizika, biologija, kemija, blagoznanstvo, geologija, pravo, ekonomija, jezikoslovje, književnost, filozofija, psihologija, zgodovina, teologija, umetnost, glasba, šport, pedagogika, etnologija, politologija, sociologija, afrikanologija. 70% sredstev za nabavo razporedijo po strokah v skladu s priporočilom, ki ga je leta 1989 za bavarske knjižnice izdelalo njihovo ministrstvo, 22% sredstev po-

razdelijo po strokah v sorazmerju s številom profesorjev, ki predavajo posamezno stroko, 8% sredstev porazdelijo v sorazmerju s številom študentov posamezne strokovne usmeritve. Največ sredstev so v preteklem letu porabili za nabavo gradiva s področja prava (499.273 DEM), ekonomije, kemije, jezikoslovja in književnosti, fizike in biologije. Po številu pa so nabavili največ gradiva s področja jezikoslovja in književnosti (5.129 enot), ekonomije, prava (4.782), s področja kemije le 1.211, biologije le 1.200, fizike le 932, čeprav so za nje porabili veliko sredstev, saj so naravoslovne publikacije v povprečju dražje od humanističnih.

Naloga strokovnih referentov je tudi določitev postavitve gradiva in geslenje. Pri postavitvi gradiva uporabljajo sistem, ki so ga razvili v Univerzitetni knjižnici Regensburg, pri geslenju pa pravila RSWK (Regeln für den Schlagwortkatalog). Regensburška sistematika razporeja stroke v 24 glavnih skupin, ki so označene z veliko tiskano črko in v podskupine, ki so pravitako označene z veliko tiskano črko, manjše skupine pa označujejo s številkami. Pravila RSWK pa so prilagojena katalogizacijskim pravilom RAK (Regeln für die Alphabetische Katalogisierung), gesla pa so porazdeljena v naslednje skupine: osebna, geografska in etnografska, predmetna, kronološka, oblikovna, korporativna in druga. Tretja skupina del strokovnih referentov je delo z uporabniki, ki obsega svetovanje, dajanje zahtevnejših informacij, izobraževanje in vodstva skupin.

Univerzitetna knjižnica Bayreuth uvaja računalniško obdelavo v sodelovanju z drugimi bavarskimi knjižnicami. Z uvajanjem računalnikov v bavarske knjižnice so

pričeli že v šestdesetih letih v sodelovanju z Nemško raziskovalno skupnostjo (Deutsche Forschungsgemeinschaft) in računalniškim centrom. Do leta 1987 so uporabljali off-line sistem, pri katerem so podatke na magnetnih trakovih pošiljali v centralni računalnik v Regensburgu in izdelovali kataloge v obliki mikrofišev. Po letu 1987 pa so prešli na on-line sistem. Integrirani knjižnični sistem je sestavljen iz dveh komponent: vzajemnega kataloga BVB-KAT, ki obsega 6,5 milijonov naslovov in 15,8 dvojnic, ter lokalnega sistema SOKRATES. Vsaka knjižnica lahko katalogizira on-line v vzajemni katalog v Münchenu ter prevzema in dopolnjuje zapise v lokalno bazo. Za značnice in gesla imajo na voljo normativne datoteke, ki jih urejajo v Frankfurtu in Berlinu. Nemška knjižnica Frankfurt (Deutsche Bibliothek Frankfurt) izdeluje tudi CIP zapise, ki jih lahko druge knjižnice uporabijo pri naročanju in katalogiziranju. Pravtako lahko sodelujoče knjižnice uporabijo verižna gesla (Schlagwortketten) iz normativne datoteke v Frankfurtu.

Lokalni sistem SOKRATES ima tudi modul za uporabnike OPAC, modul za izposajo pa temelji na črtnih kodah in scannerjih. Z modulom katalogizacije je povezan modul za nabavo. Ta modul omogoča, da se podatki, ki jih prevzamejo iz vzajemnega kataloga izpišejo kot naročila. Vsak zapis ima tudi status, ki označuje fazo v postopku nabave ali obdelave knjige ter ga vidijo tudi uporabniki. Modul obsega tudi naročanje in obdelavo periodičnih publikacij in statistiko, načrtujejo pa on-line naročanje pri založnikih v projektu EDILIBE. Vse te novosti spreminjajo tudi podobo bibliotekarja, ki naj bi ob naraščajočem trendu

elektronskega publiciranja in elektronskih baz podatkov razmišljal o novih oblikah zajemanja, posredovanja in arhiviranja.

V Univerzitetni knjižnici Bayreuth uvajajo za potrebe univerze mrežo CD-ROM. Uporabnikom ponujajo naslednje baze: VLB (Verzeichnis lieferbarer Bücher), Serials in Print, Global Books in Print, Deutsche Nationalbibliographie, Hochschulschriften, WISO, Literaturdokumentation Bildung, Index Kewensis, Vademecum, International Statistical Yearbook, Le Robert Electronique, IBZ (Internationale Bibliographie der Zeitschriftenliteratur), JPC (Klassik-Pop-Video), MathDi, Current Contents. Načrtujejo pa še nakup 40 temeljnih baz za strokovna področja, ki so pomembna za univerzo. V ta namen so pripravili obsežno analizo več kot sto baz, ki jih ponujajo proizvajalci in so zanimive za univerzo ter opredelili prioriteto pri nabavi. V letnem poročilu knjižnice poudarjajo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo ne zmorejo dovolj kakovostno slediti sodobnim zahtevam in potrebujejo štiri specialiste za informatiko.

Moto organizacijskih novosti v nemških knjižnicah in tudi v Univerzitetni knjižnici Bayreuth je, da ima samo to, kar se spreminja, bodočnost.

Irena Sapač

*****

MEDNARODNA SREČANJA

*****

LJUBLJANSKI POTUJOČI KNJIŽNIČARJI NA POTI PO VELIKI BRITANiji

Ljubljanski potujoči knjižničarji smo bili od 15. do 26. maja 1995 na študijskem ogledu delovanja britanskih potujočih knjižnic. Udeležili smo se tudi letnega festivala britanskih potujočih knjižnic (Wales, Swansea, 19. - 21. maj) in na njem z obsežno pregledno razstavo in referatom predstavili slovenske potujoče knjižnice.

Predsednik sekcije za potujoče knjižničarstvo pri britanski Zvezi bibliotekarskih društev, g. Barry Cropper, je še posebej poudaril, da slovenska udeležba daje njihovemu letnemu srečanju mednarodni značaj. Menil je, da bi bilo prav, če bi se tako najhna država lahko pohvalila s svojim kvalitetnim potujočim knjižničarstvom na konferenci IFLA v Istanbulu. Obljubil nam je potrebne mednarodne povezave in pridobitev vabila za nastop.

Na potovanju in ob festivalu smo spoznali veliko število potujočih knjižničarjev, z mnogimi od njih bomo ohranjali redne stike (izmenjava letnih statistik in poročil, informacije o tehničnih in strokovnih novostih, publikacij o naši dejavnosti ipd.). 20. maja pa je bilo svečano razglašeno tudi pobratenje Ljubljanske potujoče knjižnice s potujočo knjižnico iz Aylesburyja - Buckinghamshire.

Primerjava našega dela z delom britanskih kolegov nam lahko vlije

samozavest, saj slovenske potujoče knjižnice delujejo na enakih strokovnih izhodiščih, žal pa s skromnejšimi sredstvi. Vozila, ki smo jih videli, so tehnično na veliko višjem nivoju kot naša. Tudi primerjava z vozili ostale Evrope gre v prid angleških vozil. Predvsem bibliobusi, ki so bili prisotni na srečanju v Swanseaju, so bili vrh vse tozadevne proizvodnje. Nobeno vozilo ni bilo starejše od 2 let, vsa so bila izredno dobro tehnično opremljena, izraba prostora v notranjosti je bila enkratna: mnogo pozornosti je bilo namenjene raznim malenkostim, ki pa skupaj tvorijo odlično celoto. Vsa vozila so bila opremljena z računalniškimi sistemi (zelo preprostimi in učinkovitimi) za registracijo izposoje in obiska. Po ogledu najnovejših in najboljših britanskih bibliobusov se nismo več čudili, zakaj je bil prav angleški bibliobus (naš pobrateni iz Buckinghamshira) tisti, ki je lani zmagal na vseevropskem srečanju bibliobusov na Danskem. Letošnji zmagovalec - iz Selkirka na Škotskem - na tem vsebritanskem srečanju v Swanseaju pa je še novejši in še boljši. Prav ta bibliobus bo zastopal Veliko Britanijo na naslednjem srečanju evropskih potujočih knjižnic leta 1996 na Nizozemskem.

Svoje delo in svojo domovino smo predstavili obsežno in strokovno. O nas so sedaj britanski kolegi dovolj poučeni. Vedo, da naše delo poteka na osnovi enakih strokovnih izhodišč kot njihovo, oziroma, da so naše zahteve glede izobrazbe bibliotekarskega delavca zelo visoke. Pri njih redko najdeš v bibliobusih na terenu knjižničarja z visoko ali višjo izobrazbo. Izposojajo največkrat zelo različni pogodbeno najeti delavci s polovičnim ali nekajurnim delovnim

časom ipd. Glede na drugačno gostoto poseljenosti in drugačen delovni čas prebivalstva v bibliobusih nikjer nismo zasledili takega števila bralcev, kot ga beležimo v eni uri pri nas (povprečje do 30 bralcev na uro).

Pogoji delovanja angleških potujočih knjižnic so mnogo boljši od naših. Noben izmed cca 700 angleških bibliobusov ni brez garaže in brez tehničnih pomagala, ki so potrebna za nemoteno obratovanje. Stara vozila (največ do 8 let) redno zamenjujejo z novimi, vsa pa so deležna rednega in kvalitetnega vzdrževanja. Konkurenca med proizvajalci bibliobusov (tri glavne tovarne kaloserij) pa pogojuje odlične izdelke v vseh smislih.

Naša udeležba na srečanju v Swanseaju je bila zelo koristna, saj nam je nudila priložnost, da smo spoznali najboljše delavce potujočih knjižnic in si ogledali zares najboljša vozila. Ob sodelovanju v žiriji za izbor zmagovalca srečanja smo šele izvedeli, da so prisotni bibliobusi prej že zmagali na lokalni ravni in da je udeležba na festivalu v Swanseaju za vsakega, pa čeprav tokrat ne bi zmagal, posebna čast.

Konkretni ogledi terenskega dela po vaseh, v posameznih zaselkih, mestna izposoja, izposoja po šolah pa so nam nudili široko paleto možnih primerjav z našim delom. Prav v tej točki lahko potegnemo vzporednico in sklenemo, da ne glede na skromnejšo tehnično opremo naše delo poteka na visokem strokovnem nivoju in da za britanskimi kolegi nikakor ne zaostajamo.

Nika Pugelj

POROČILO O OBISKU V ŠVICARSKEM KANTONU GRAUBUNDEN

(posvetovanje mladinskih
knjižničarjev in ogled
knjižnic, 14.-15.6.1995)

Graubunden je v vzhodnem delu Švice, je največji med 26 kantoni, gorat in turistično zelo razvit, v njem govorijo tri jezike (nemščino, italijanščino in retoromanščino); glavno mesto je Chur.

Potovala sem na povabilo BAJ (Bundner Arbeitsgemeinschaft Jugendbuch) in sicer na 7. posvetovanje mladinskih knjižničarjev in knjižničark kantona Graubunden, prosili so me za kratek referat o slovenskem mladinskem knjižničarstvu in delu naše Pionirske knjižnice; pripravili so mi ogled nekaterih knjižnic v kantonu.

Posvetovanje je bilo v kraju Sils im Engadin (v retoromanskem delu kantona); glavni referati so bili namenjeni 100-letnici Nacionalne biblioteke v Švici, 75-letnici švicarskih javnih knjižnic in 25-letnici švicarskega bibliotekarskega združenja (SBD) v Bernu. Sicer pa so ta vsakoletna knjižničarska srečanja namenjena eni temi oz. problemu, srečanje je vsakič v drugem kraju kantona. SBD je "služba za razvoj", ki ima več sektorjev: razvoj bibliotekarstva v ožjem smislu; izdaja knjižnega in neknjižnega gradiva za otroke in odrasle; obdelava gradiva in prodaja gradiva knjižnicam (skupaj s kataložnimi listki oz. katalogom na disketi); priprava priporočilnih seznamov kvalitetne literature za otroke; oprema knjižnic (pohištvo).

- javne knjižnice v Švici niso organizirane in financirane na državnem nivoju, ampak znotraj vsakega kantona; od kantona knjižnica dobi poprečno le 20% sredstev, vse preostalo pa si morajo pridobiti same od lokalnih oblasti, sponzorjev, mecenov ipd.

Zato je zelo pomemben management in promocija knjižnice v lokalni skupnosti: prebivalci financirajo svojo knjižnico, se identificirajo z njo, pričakujejo zato, da bo takšna, kot si jo želijo oz. potrebujejo (gradivo po njihovih zahtevah, veliko domoznanskega gradiva, knjižnica je informacijski center kraja, lokalni politiki, umetniki idr. imajo interes, da se predstavijo v knjižnici). Prebivalci imajo radi svojo knjižnico, jo spoštujejo, podpirajo in uporabljajo.

- javna knjižnica je praviloma v šolski zgradbi in dopoldne deluje kot šolska knjižnica (do 15.00 ure), popoldne pa kot javna splošnoizobraževalna knjižnica (od 16. do 18. ure, enkrat na teden do 20.00 ure). Ključne knjižnice ima vsak učitelj in obiskuje knjižnico skupaj s svojimi učenci, kot zahteva učni proces oz. po interesu in željah učencev (vsak učenec si lahko izposoja gradivo zase, knjižne listke pa puščajo skupaj po razredih; če je izposoja računalniška, jo učenci obvladajo pod nadzorstvom učitelja; vrnjeno gradivo puščajo na pultu, da ga pospravljajo knjižničarji v popoldanskem času). Če knjižnica ni v šolski zgradbi, potem naj bi bila čimbližje šoli in deluje prav tako. V primeru, da knjižnica ni zelo blizu šole, si učenci po razredih izposojajo kolekcije knjig. Prav tako si za določen čas kolekcije izposojajo posebne šole (nunske, šole s prilagojenim programom, bolnišnice ipd.). Posebno v zimskem času so

nekatero šole višje v gorah težje dostopne, javne knjižnice jim pošiljajo kolekcije knjig v lesenih zabojih. V vseh primerih si zelo prizadevajo, da je javna knjižnica integrirana v vzgojnoizobraževalni proces, otroci rastejo z javno knjižnico, obenem pa seveda učitelji in starši!

- šolske knjižnice ali morda bolj specialne knjižnice v našem pomenu so v srednjih (poklicnih) šolah, na fakultetah, pri institutih ipd.

- polovica knjižnic je že računalniško podprtih; nimajo enotne računalniške mreže, vendar je večino programov povezanih med seboj z dodatnimi programi; mogoče je vstopiti v večje švicarske knjižnice, Nacionalno knjižnico itd. Zelo poudarjajo, kako so možnosti v računalniški mreži odvisne od denarja!

- tudi v računalniško podprtih knjižnicah ima vse knjižnično gradivo nalepljene listke, kjer knjižničar štemplja datum vrnitve - to je obenem kontrola, koliko je gradivo izposojeno.

- vnosi v računalniško bazo so ponavadi od leta 1990 dalje; v bazi so le osnovni podatki o gradivu; pomembno je, da so programi porabniku "ljubeznivi".

- računalniški programi izdelujejo statistične izpise, opomine ipd.

- ponavadi je potreben le prvi opomin (zaračunavajo le stroške opomina).

- gradivo nabavljajo glede na interese, želje in potrebe porabnikov, ne glede na kvaliteto: na police postavljajo vse, v priporočilne sezname za branje mladim pa vključujejo seveda le kvalitetnejšo literaturo.

- knjige so postavljene po UDK; vendar leposlovje ni razdeljeno naprej npr. na družbenopsihološki roman, humoristični, zgodovinski itd. roman, kratko prozo...

- vse leposlovje stoji po abecednem vrstnem redu, ne glede na to, ali je izvirno švicarsko delo ali prevod (je pa leposlovje razdeljeno po jezikih: nemško, italijansko, retoromansko ...). Posebej (na vrtljivih stojalih) je le t.i. "lažja literatura", kriminalke in znanstvena fantastika (vendar to v glavnem le primeri, ki nimajo večje literarne vrednosti in so trenutno modni, bestsellerji).

- v otroškem oddelku (do 15. leta starosti) so knjige do 10. leta starosti označene z rumeno nalepko, knjige za otroke nad 10. let pa z rdečo nalepko. Stojijo po abecednem vrstnem redu (v manjših knjižnicah so knjige za obe starostni skupini skupaj, v večjih pa so ločene); posebej so le leposlovne knjige-igračke za najmlajše, slikanice, zbirke pravljic in zgodb, pesniške zbirke, pesmarice, stripi in morda še katera skupina, odvisno od povpraševanja ipd.

- nisem videla nobene otroške knjižnice, ki bi ne bila v sklopu integralne knjižnice (na otroškem oddelku dela poseben knjižničar)

- knjižničar-izposojevalec (ali več) so na izposojevalnem pultu in tam dobiš informacije, če je potrebno, sicer pa se obiskovalci prosto in samostojno gibljejo po knjižnicah, uporabljajo terminale ali kataloge in samostojno izbirajo po policah. Vsi so knjižnično zelo vzgojeni in samostojni, kar pa je tudi razumljivo, če je javna knjižnica obenem (dopoldne) šolska knjižnica. V odraslem oddelku praktično ne vidiš knjižničarjev, ki bi tekali po knjižnici in bralcem iskali gradivo ali informacije o gradivu!

- javna knjižnica v treh nadstropjih ima prav tako lahko le knjižničarje-izposojevalce ob izhodu: obiskovalci spoštujejo pravila, so disciplinirani itd. (povezano s siceršnjo disciplino in kulturo prebival-

cev Švice!), poleg tega si ne predstavljajo, zakaj bi delali škodo, kradli itd., saj je to vendar javna knjižnica, vse jim je dostopno itd., poleg tega je to njihova knjižnica, financirajo jo sami, nabavno politiko oblikujejo s svojimi zahtevami itd.

- knjižničarji so ali visoko izobraženi bibliotekarji ali pa manipulanti s srednješolsko (ali še manj) izobrazbo; večina delavcev v knjižnicah so starejše ženske, ki imajo že odrasle otroke; poznajo različne možnosti zaposlitve po nekaj ur itd.

- v otroških oddelkih imajo pravilne ure v božičnem in velikonočnem času, občasno različne delavnice, obiske lokalnih ustvarjalcev (sicer pa avtorjev ne vabijo od daleč, ker je to drago). Razumljivo je, da obiskov šolskih skupin v našem pomenu ne poznajo.

- vsako leto določijo en dan, ki je namenjen pripovedovanju pravljic (v šolah, knjižnicah, prek javnih medijev); letos je to 17. november.

Obiskala sem:

- kantonalno knjižnico v Churu ("matična", študijska knjižnica za ves kanton)

- javno knjižnico v Churu, Bonaduzu in Silsu (različno število prebivalcev, krajevno in jezikovno različno obarvane)

- potujočo knjižnico (biblioteco mobile), ki ni potujoča v našem pomenu besede, ampak jo pripeljejo v nek kraj npr. za šest tednov (postavijo jo obvezno na šolsko dvorišče!), da bi prebivalcem oz. lokalnim oblastem pokazali pomen itd. knjižnice (propagandni, motivacijski itd. razlogi).

- sedež BAJ, ki združuje vse, ki se ukvarjajo s posredovanjem otroških knjig (torej tudi mladinske knjižničarje) v kantonu: njihova glavna naloga je izobraževanje mla-

dinskih knjižničarjev (katalogizacija, menagement, mladinska literatura itd.); organizacija letnih posvetovanj; priprava priporočilnih seznamov kvalitetne literature za otroke, starše in učitelje; priprava multimedijalnih projektov za predstavitev knjižnice; različnih knjižnih programov za ves kanton, kvizov ipd.; lani so ob mednarodnem letu družine poslali družinam kovčke z 10 knjigami in vprašalnikom za družinske člane (kovčki potujejo od družine do družine); povezuje se z organizacijami na področju "knjiga-otrok" v kantonu, v Švici in v mednarodnem prostoru.

Tilka Jamnik

*****

MORDA NISTE VEDELI

*****

V reviji American Libraries 26(1995)4, str. 292-293 so objavili "nenavadna dejstva" o knjižnicah v ZDA. Ker se nam zde zanimiva, jih objavljamo tudi mi.

- Američani obišejo šolske, javne in univerzitetne knjižnice 3.5 milijardokrat letno - to je trikrat obisk kino dvoran.
- Knjižničarji odgovorijo na 295 milijonov vprašanj letno. Če bi ta vprašanja razvrstili v ravno črto, bi segala od vzhodne do zahodne obale ZDA.
- Državni izdatki za knjižnice znašajo 57 centov na osebo, toliko kolikor stane zavojček žvečilnega gumija.
- V 25-ih letih je država za financiranje knjižnic porabila manj, kot stane ena let-

lonosilka (približna cena letalonosilke je 3.5 milijard \$).

Visokošolske knjižnice

- Visokošolski knjižničarji letno odgovorijo na 94 milijonov referenčnih vprašanj - to je trikratno število obiskovalcev univerzitetnih nogometnih tekem.
- Visokošolske knjižnice dobijo 2 centa od vsakega dolarja porabljenega za visokošolsko izobraževanje z realno vrednostjo 1 penny (leta 1980 so dobili še 3 cente).
- Stroški za nakup strokovnih periodičnih publikacij, ki jih potrebujejo univerzitetne knjižnice, so se v zadnjih 6-ih letih več kot podvojili.
- Če bi se cena bencina v zadnjih 15-ih letih dvigovala tako hitro kot raste cena knjižničnega gradiva, ki ga potrebujejo visokošolske knjižnice, bi danes stala galona (4.54 litra) bencina 2.66 \$.
- Visokošolske knjižnice izposodijo letno 180 milijonov enot gradiva, kar stane državo 1 milijardo \$. Če bi študenti in fakultete to gradivo kupili, bi zanj plačali 8 milijard \$.

Šolske knjižnice

- Američani porabijo 9-krat toliko za nakup domačih video igrice (1.5 milijarde \$) kot za gradiva šolskih knjižnic.
- Nedavna raziskava, opravljena v Koloradu, je pokazala, da prihajajo najuspešnejši študenti iz šol, ki imajo dobre šolske knjižnice.
- Večina šolskih knjižnic porabi za nakup knjig le okrog 6 \$ na otroka, to je manj kot polovica povprečne cene ene knjige.
- Dijaki obišejo med šolskim letom šolsko knjižnico 1.7 mil-

jardokrat - kar je dvakratno število obiskovalcev državnih in nacionalnih parkov.

- Četrtnina vseh šol v ZDA nima šolskega knjižničarja.

Javne knjižnice

- Javnih knjižnic je več kot McDonaldovih restavracij - skupaj s podružnicami jih je 15.872.
- Američan si letno izposodi povprečno 6 knjig in porabi v povprečju po 18.73 \$ za financiranje javnih knjižnic - kar je enako ceni 1 knjige s trdimi platnicami.
- Leta 1993 je Gallupov inštitut ugotovil, da večina Američanov meni, da bi se morala davčna podpora za javne knjižnice podvojiti.
- Američani porabijo letno 330 milijard \$ za legalne igre na srečo - kar bi zadostovalo za pokritje stroškov javnih knjižnic za 75 let.
- Javne knjižnice dobijo manj kot 1 % vsakega davčnega dolarja, uporablja pa jih več kot 50 % prebivalcev.
- V poletnih programih branja v knjižnicah sodeluje več otrok, kot jih igra v "mali ligi baseballa".

Prevedla
Saša Korošec

*****

OBVESTILA

*****

SEZNAM SPECIALNIH KNJIŽNIC - DODATEK

GOSTOL - GOPAN, d.o.o.

Knjižnica
Prvomajska 37, 65000 Nova Gorica
Krese Tatjana, Tel.: 065/22-411,
Fax: 065/23-495

Sigla: 50557

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Biblioteka
Novi trg 5/I, 61000 Ljubljana
Fabjančič Marija, Tel.: 061/125-60-68,
int. 246, 247

Sigla: 50100

PRILOGI

V prvi prilogi objavljamo prva dva prispevka o 61. konferenci IFLA, ki je bila od 20. do 26. avgusta v Istanbulu.

V drugi prilogi objavljamo program strokovnega posvetovanja Bralnega društva Slovenije o razvoju bralne pismenosti, ter prijavnico za udeležbo.

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 5(1995)9. ISSN 0353-9237. Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana. Urednik: Jelka Kastelic. Uredniški odbor: mag. Melita Ambrožič, Ivan Kanič. Naklada: 600 izvodov. Cena posamezne številke: 500 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Enota za razvoj knjižničarstva, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 61000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah (v ASCII formatu), ali po elektronski pošti (NUK::JELA).

"KNJIŽNICE PRIHODNOSTI"

(61. konferenca IFLA, Istanbul, Turčija, 20.-26. avgust 1995)

IFLA IN NJENA 61. KONFERENCA

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) je bila kot neodvisna mednarodna nevladna organizacija ustanovljena leta 1927. Njen glavni cilj je promoviranje mednarodnega sodelovanja, dialoga, raziskovanja in razvoja na vseh področjih knjižničarstva. IFLA naj bi bila orodje, s pomočjo katerega se knjižničarstvo kot stroka (veda, znanost) predstavlja na mednarodnem prizorišču. S sedežem v Haagu ima danes IFLA trenutno 1324 članic (knjižnično-informacijskih združenj in ustanov) iz 137 držav. Deluje v obliki 32 sekcij, 14 okroglih miz (organiziranih za 8 strokovnih področij) in 5 osrednjih programov (ALP, PAC, UAP, UBCIM, UDT).

Turčija je postala članica IFLA leta 1950, ko se je kot prva vanjo včlanila turška nacionalna knjižnica, njej pa je sledilo še 10 knjižnic oz. dokumentacijskih centrov. Izvršni odbor IFLA je izbral Turčijo kot gostiteljico in Istanbul kot kraj 61. konference že leta 1989. Več kot petletne priprave so bile potrebne in angažiranje velikega števila prostovoljcev, da je konferenca potekala in zaključila svoje delo tako uspešno, kot je.

Glavna tema letošnje konference IFLA je bila "Knjižnice prihodnosti", podteme pa: Informacijska tehnologija in prestrukturiranje knjižnic; Kooperativne nacionalne in mednarodne računalniške mreže; Prihodnost knjižničnih gradiv; Izobraževalna vloga knjižnic in Profesionalno komuniciranje. Najlažje bi usmeritev konference morda opisali z besedami, ki so bile najpogosteje uporabljane: Internet, virtual library, library of virtual reality, global digital library, universal digital library, electronic library, CD-ROM, multimedia, quality management... Program je vključeval tudi ogled istanbulskih knjižnic, poldnevne ali celodnevne delavnice, kulturne prireditve ter sprejeme. Strokovni del programa je potekal v hotelu Bospor, ki je moderni kongresni center z mnogimi konferenčnimi dvoranami in sodobno tehnično opremo, otvoritveni in zaključni del pa sta bila v kulturnem centru Atatürk. Skupaj je bilo na konferenci 2.390 (med njimi 625 turških) udeležencev iz 103 držav. Veliko število udeležencev je vsekakor posledica dobre dostopnosti Istanbula in nenazadnje ugodnih cen v Turčiji. Tudi program konference je bil dobro izbran in večkrat se nam je zgodilo, da sta hkrati potekali dve zanimivi predstavitvi ali delavnici, a je bilo pač treba izbrati samo eno. In kljub temu, da smo si vnaprej razdelili, kateri del programa bo kdo "pokrival", je ostalo

cel kup zanimivih stvari, ki smo jih izpustili.

Na letošnji konferenci IFLA v Istanbulu nas je iz Slovenije sodelovalo 8 udeležencev in sicer: iz Knjižnice Oton Zupančič - Enota potujoča knjižnica, NUK, IZUM in ZBDS. S konference smo (poleg lepih vtisov in novih znanj, seveda) prinesli tudi zajeten kup referatov, ki so na voljo v Enoti za razvoj knjižničarstva - Knjižnica za bibliotekarstvo. Seznam referatov je že pripravljen in bo objavljen v prilogi Knjižničarskih novic. Pripravili smo tudi nekaj prispevkov, s katerimi želimo bralcem prikazati del dogajanja na tem "največjem srečanju" knjižničarjev in tistih, ki so na kakršenkoli način povezani s to stroko. Sama sem na konferenci spremljala dejavnosti s področja knjižničarskega izobraževanja (redno, dopolnilno in permanentno izobraževanje, izobraževanje uporabnikov), knjižnične statistike in t.i. ženske problematike v knjižničarstvu. Obiskala sem tudi knjižničarsko šolo na Univerzi Istanbul, univerzitetno knjižnico Univerze Bospor in Atatürkovo javno mestno knjižnico.

Kolegici Zlati Dimec in meni je udeležbo na konferenci omogočil Open Society Institute (Zavod za odprto družbo) - iz Budimpešte in Ljubljane. Koordinatorica regionalnega programa iz Budimpešte gđč. Melissa Hagemann je že od junija dalje, ko so izmed prijavljenih knjižničarskih delavcev izbrali 20 potnikov za konferenco, skrbela za nas, (prav tako uslužbenci ljubljanskega zavoda) in edini "napor", ki smo ga morali opraviti sami, je bil - sestiti na pravi avion in v Istanbulu poiskati hotel. Ker smo bivali v istem hotelu, smo se ves čas srečevali in po enem tednu smo postali prava "Open Society Family". Zavodu za odprto družbo se zato za finančno

pomoč zahvaljujemo tudi na tem mestu.

TURŠKE UNIVERZE IN NJIHOVE KNJIŽNICE

Univerzitetni sistem v Turčiji

Prva turška univerza je bila ustanovljena leta 1863 v Istanbulu. Na začetku obdobja turške republike (Mustafa Kemal paša - Atatürk), so v Turčiji izvedli na področju šolstva številne reforme, ki naj bi izobraževalni sistem približale zahodnim standardom. Tuji strokovnjaki, zlasti nemški, pa so veliko prispevali k razvoju modernega univerzitetnega izobraževanja in knjižnic. Ravno organizacija univerzitetnega knjižničarstva je bila s svojo dosledno decentraliziranostjo verna kopija nemškega modela iz tridesetih let. Dolgo je bila istanbulska univerza edina v Turčiji, dokler ni bila leta 1946 ustanovljena tudi ankarska univerza.

Po drugi svetovni vojni se je Turčija tesno navezala na zahodni blok in zlasti ZDA, kar je pomenilo tudi prenašanje anglosaške tradicije v delo in organizacijo njihovih univerz (npr. model kampusa in centraliziranih univerzitetnih knjižnic). Do leta 1961 so univerze spadale pod neposredno kontrolo države, nova ustava pa jim je priznala avtonomnost tako na znanstvenem kot upravno-administrativnem področju. V naslednjih letih je prišlo do hitrega ustanavljanja novih univerz.

Leta 1981 je novi zakon o visokem šolstvu uzakonil Svet za visoko šolstvo, ki je odgovoren za izobraževalno politiko in koordinacijo aktivnosti med univerzami, pa tudi

za finančne zadeve - univerze in s tem tudi njihove knjižnice, dobivajo sredstva preko tega telesa. Novi zakon je prinesel možnost ustanavljanja privatnih univerz. Zanimivo je, da je Svet za visoko šolstvo leta 1983 ustanovil moderno knjižnico, ki se imenuje Dokumentacijski center Sveta za visoko šolstvo. Turške univerze vodijo rektorji, ki jih imenuje predsednik republike. Direktor univerzitetne knjižnice je odgovoren glavnemu tajniku univerze, ki sicer vodi njen upravno-administrativni sektor. Knjižničarji so prav zato nezadovoljni, saj izgleda, kot da so univerzitetne knjižnice administrativne enote in ne akademske.

V Turčiji obstajajo danes privatne in javne univerze, med njimi so tako "klasične" kot "moderne". Za študij na privatnih univerzah je treba plačati šolnine. T.i. klasične univerze so v glavnem organizirane po vzoru starih evropskih univerz, moderne (kot npr. Bosporska univerza v Istanbulu in Srednje Vzhodna tehniška univerza v Ankari) pa po vzoru ameriških univerz. V študijskem letu 1994/95 deluje v Turčiji 51 državnih (javnih) in 3 privatne univerze, javne obiskuje skupaj 459.411 dodiplomskih in 56.635 podiplomskih študentov, privatne pa 7.998 dodiplomskih in 675 podiplomskih študentov. Skupaj je na turških univerzah zaposlenega 49.317 učnega osebja.

Pred letom 1980 večina javnih univerz ni imela kreditnega sistema ter magistrskih in doktorskih študijev, njihova oprema pa ni dosegala niti povprečja predpisanih standardov. Klasične javne univerze so bile ustanovljene praktično iz nič in so postopoma izboljševale svoje pogoje, moderne pa se od njih razlikujejo tudi s tega vidika - ob nastanku so imele veliko boljše delovne pogoje, glavnina njihovega študijskega pro-

grama pa poteka v angleškem jeziku.

Izbira študentov za vpis na vse univerze v Turčiji poteka centralizirano - Svet za visoko šolstvo izvaja izbor študentov na osnovi enotnih, centralno predpisanih sprejemnih izpitov. Za različne univerze je potrebno za vpis doseči različno število točk, kar prav tako določi Svet. Le-ta potrjuje tudi študijske programe visokošolskih ustanov.

Univerzitetne knjižnice

Turške univerzitetne knjižnice se srečujejo s številnimi problemi. Najbolj huda je vsekakor pomanjkanje finančnih sredstev, saj dodeljena sredstva ne omogočajo spremljanja razvoja na informacijskem področju in zadostne nabave informacijskih virov iz tujine. V povprečju turške univerze namenjajo iz svojih proračunov le 0.9% za dejavnost knjižnic, kar je resnično zaskrbljujoče. Res pa je, da so povprečja varljiva - univerzitetna knjižnica, ki smo jo obiskali med konferenco, je dobro založena z informacijskimi viri in tudi po tehnološki plati prav nič ne zaostaja za razvojem na tem področju. Analize kažejo, da porabi "najbogatejša" univerzitetna knjižnica na uporabnika kar 170-krat več sredstev kot tista z dna lestvice.

Turški Zakon o visokem šolstvu določa, da vodijo univerzitetne knjižnice direktorji, ki morajo imeti vsaj visokošolsko izobrazbo katerekoli smeri. Zaradi tega jih ima le malo izmed njih knjižničarsko izobrazbo. Knjižničarji so prepričani, da je to slabo in eden od vzrokov za slabo delovanje univerzitetnih knjižnic.

V knjižnicah sta zaposleni dve vrsti delavcev: prvo skupino predstavljajo t.i. profesionalni knjižničarji, ki imajo najmanj visokošolsko

izobrazbo knjižničarske smeri in jih je okoli 300 (po podatkih za leto 1994) ter druga skupina, ki jo imenujejo pomožna osebja in zajema okoli 1.400 knjižničnih delavcev. Na enega knjižničnega delavca pride v povprečju kar 340 uporabnikov (študentov oz. zaposlenih na univerzah), kar seveda ne omogoča kvalitetnih knjižničnih storitev. Plače knjižničnih delavcev - zlasti pomožnega osebja - pa so nizke. Univerzitetni knjižničarji sicer lahko pridobijo akademski status, vendar jih ima takšen status le približno polovica, saj kriteriji za njegovo dosego niso jasno opredeljeni.

Univerzitetne knjižnice se glede na njihove knjižnične zbirke delijo na dve vrsti, pri prvi gre za decentralizirane zbirke v zaprtih skladiščih in pri drugi za centralizirane zbirke s prostim pristopom. V letu 1994 so turške univerzitetne knjižnice hranile 4.576.749 knjig in 1.175.547 vezanih letnikov periodičnih publikacij, kar je v primerjavi z našimi razmerami dokaj skromno, saj so visokošolske knjižnice (samo dveh!) slovenskih univerz v istem letu imele preko 4,6 milijona enot knjižničnega gradiva.

Pri katalogizaciji in klasifikaciji upoštevajo knjižnice anglo-ameriška pravila - AACR2 za katalogizacijo in sistem Kongresne knjižnice pri vsebinski obdelavi gradiva. V zadnjih letih knjižnice pospešeno avtomatizirajo svojo dejavnost, kjer ima vodilno mesto Univerzitetna knjižnica Bilkent v Ankari, ki je razvila kar znano programsko opremo BLISS. Sicer pa so knjižnice na začetku avtomatizacijskih procesov vsaka zase razvijale programsko opremo, danes pa le-to kupujejo. Knjižnice se tudi vse bolj vključujejo v mednarodna računalniška omrežja (EARN, Internet). Kljub tovrstnemu razvoju pa ugotavljajo, da niso dovolj

uspešne pri zadovoljevanju informacijskih potreb uporabnikov. Verjetno tudi zaradi neobstoja nacionalne informacijske politike ter zakonske opredelitve knjižničarstva kot profesije.

Univerzitetna knjižnica Univerze Bospor v Istanbulu

Knjižnica je bila ustanovljena leta 1863, ko je od harvardske pravne šole prejela 200 enot knjig s področja prava. Njena knjižnična zbirka in obseg dejavnosti sta se hitro večala in razvijala, tako, da je bila nujna novogradnja - leta 1982 se je knjižnica preselila v moderno in prostorno zgradbo sredi Severnega univerzitetnega kampusa. Danes hrani nekaj manj kot 300.000 enot knjižničnega gradiva.

V prostem pristopu so zbirke splošnega gradiva, tuje in domače leposlovje, gradivo v Braillovi pisavi, referenčno gradivo ter periodične publikacije. Gradivo je na policah razporejeno po abecedi priimkov avtorjev in sicer po skupinah Deweyeve decimalne klasifikacije (000-009 Splošno; 100-199 Filozofija in sorodne discipline; 200-299 Religija; 300-399 Družbene vede; 400-499 Filologija; 500-599 Znanost; 600-699 Uporabne vede; 800-899 Književnost; 900-999 Zgodovina).

Referenčna zbirka (v pritličju) je namenjena samo uporabi v prostorih knjižnice, vsebuje pa številne bibliografije, atlase, enciklopedije, slovarje ipd. Posebej zanimive so zbirke telefonskih imenikov, univerzitetnih katalogov in prodajnih katalogov. Referenčni oddelek je prostor, kjer obiskovalci dobijo odgovore na svoja vprašanja. Osebje jim je v pomoč tako pri t.i. ročnem iskanju informacij po tiskanem referenčnem gradivu kot pri iskanju po

različnih računalniških zbirkah podatkov. Več kot 50 različnih zbirk je na voljo na CD-ROM-ih, ki so dostopni mrežno (Wide Area Network), on-line dostop pa je možen do zbirk podatkov sistema DIALOG in OCLC (zapise iz tega sistema uporabljajo tudi pri katalogizaciji gradiva).

V prostem pristopu je tudi obsežna zbirka periodičnih publikacij, saj ima knjižnica tekoče naročenih 2.000 naslovov časnikov in časopisov, ki so na policah razvrščeni po abecedi naslovov. Periodiko, ki je starejša kot 25 let, hrani knjižnica v zaprtih skladiščih.

Knjižnica posveča posebno pozornost slepim študentom, ki jih je trenutno na Univerzi Bospor 20. Leta 1983 je bil v knjižnici ustanovljen Braillov oddelek s 500 knjigami v Braillovi pisavi, ki so bile dar Kongresne knjižnice. Danes vsebuje zbirka že 4.500 enot gradiva, ki je natisnjeno ali v Braillovi pisavi ali gre za večji tisk, slepim pa so na voljo tudi t.i. govoreče knjige, ki jih pomagajo snemati prostovoljci. Na oddelku so številni tehnični pripomočki, ki slepim pomagajo prebrati in poslušati študijske tekste.

V zaprtih skladiščih (do katerih je določenim kategorijam uporabnikov dostop omogočen) hranijo zbirko gradiv Bližnjega Vzhoda (27.500 enot), Atatürkovo zbirko, stare knjige (starejše kot 100 let) in rokopise, mikrooblike, vladne dokumente, magistrska in doktorska dela Univerze Istanbul ter turške in angleške industrijske standarde.

V multimedijem centru so uporabnikom dostopne zbirke filmov, kaset, zvočnih zapisov, laserskih plošč in video kaset. V centru je vsa potrebna tehnična oprema za poslušanje oz. gledanje tega gradiva. Med opremo so posebne postaje, ki

omogočajo poslušanje istih posnetkov petim uporabnikom hkrati.

Gradivo, ki ga knjižnica nima, si uporabniki lahko naročijo preko medbibliotečne izposoje. Knjižnica ima preko Interneta on-line dostop do OCLC kataloga ter preko Turpaka do Centra za preskrbo z dokumenti Britanske knjižnice. Seveda pa storitve knjižnice niso namenjene vsej javnosti - le študentom in zaposlenim Univerze Bospor. Možni so pa tudi individualni dogovori s študenti oz. raziskovalci z drugih univerz, ki lahko zaprosijo za članstvo v knjižnici in postanejo t.i. člani knjižnice.

Univerzitetna knjižnica ima precej natančno izdelana pravila glede največjega števila izposojenih enot gradiva, dolžine izposojevalnega roka (glej razpredelnico) in vedenja v knjižnici. Pravil se strogo držijo in je njihovo spoštovanje s strani uporabnikov samo po sebi razumljivo (kar je v nekaterih naših visokošolskih knjižnicah zaenkrat še utopija).

Vrsta uporabnikov	Knjige	Periodika
Dodiplomci	6 knjig, 3 tedne	1e fotokopije
Podiplomci	10 knjig, 3 tedne	4 vol., 2 tedna
Učitelji + njihovi zakonci	20 knjig, 1/2 semestra	10 vol., 2 tedna, posam. 2 dni
Drugi zaposleni + njihovi zakonci	3 knjige, 13 tedne	2 vol., 2 tedna
Člani knjižnice	2 knjigi, 3 tedne	1e fotokopije

Izgubljeno gradivo mora uporabnik nadomestiti z novim ali pa plača njegovo ceno in še 50% le-te za stroške nabave gradiva. Dokler ni vrnjeno gradivo, ki mu je izposojevalni rok potekel, uporabniku novega gradiva ne izposodijo. Gradivo z oznako "obvezna literatura" si študentje lahko izposodijo za dve

uri (in ga prebirajo v posebni čitalnici) ali pa čez noč.

V knjižnici ni dovoljeno kajenje, pitje, uživanje hrane in povzročanje hrupa. Knjižnično gradivo je dobro varovano, saj so po vsej knjižnici nameščene video kamere, na izhodu pa ti pregledajo torbo in te preverijo z elektronskim detekcijskim sistemom.

Treba je še reči, da na vsakem koraku lahko opaziš, da gre za "bogato" knjižnico, tako glede informacijskih virov kot po opremljenosti, saj pripada t.i. moderni univerzi, kjer celoten študijski proces poteka v angleškem jeziku. Vezi z ZDA so tesne, kar opaziš po gradivu na policah, njegovi obdelavi po vzoru Kongresne knjižnice, po on-line povezanosti z OCLC itd. In da ne pozabim - prostora imajo dovolj.

STROKOVNO KNJIŽNIČARSKO IZOBRAŽEVANJE V TURČIJI

Knjižničarski tečaji

Začetki strokovnega knjižničarskega izobraževanja in prvih razprav o pomenu knjižnic in knjižničarjev v Turčiji segajo v leto 1924. Turčijo je takrat obiskal John Dewey, ameriški filozof in pedagog, da bi pripravil poročilo o izobraževanju v Turčiji. V poročilu je glede knjižnic poudaril, da je treba: ustanoviti potujoče knjižnice; izobraževati knjižničarje; ustanoviti knjižnice po šolah; knjižnice odpreti javnosti in poslati koga na izobraževanje v tujino. Slednje so uresničili že naslednje leto - F.E. Karatay je odšel na študij v Pariz. Po končanem študiju je v Istanbulu organiziral knjižničarski tečaj, ki je trajal sedem

mesecev in pol, udeležilo se ga je 30 knjižničarjev. Temeljni predmeti so bili: vodenje knjižnic, katalogizacija in bibliografija. Po končanem tečaju so predavanja natisnili, gradivo je postalo eden izmed prvih publiciranih virov v turškem knjižničarstvu. Po desetih letih (1936) so knjižničarski tečaj organizirali tudi v Ankari. Trajal je tri mesece, ob zaključku pa so udeleženci prejeli spričevala.

Prvi stalni tečaj na univerzitetni ravni je organiziral Adnan Ötügen (ustanovitelj turške nacionalne knjižnice) leta 1942. Po vrnitvi iz študija v Nemčiji je namreč zaprosil dekana ankarske Fakultete za književnost, da bi začeli tudi z izobraževanjem knjižničarjev. Udeleženci tečaja so bili razdeljeni glede na predhodno izobrazbo - v prvi skupini so bili knjižničarji z visoko oz. višješolsko izobrazbo, v drugi pa tisti s končano srednjo šolo. Tečaj je leta 1952 postal izbirni predmet na fakulteti in naj bi študente naučil organizacije in vodenja knjižnic.

Poleg izobraževanja na univerzi so potekali še kratki tečaji, v glavnem med počitnicami in sicer za knjižničarje javnih in šolskih knjižnic, ki niso imeli ustreznih strokovnih kvalifikacij. Po letu 1960 pa so knjižničarstvo uvedli kot izbirni predmet v mnoge srednje ter višje oz. visoke šole.

Knjižničarsko izobraževanje na turških univerzah

Na Fakulteti za književnost (Oddelek za turški jezik in književnost) v Ankari je izobraževanje za področje knjižničarstva najprej potekalo dve leti kot izbirni predmet - do 1954, ko je bil ustanovljen Inštitut za knjižničarstvo. Leta 1960 je Inštitut postal katedra

in 1964 Oddelek za knjižničarstvo. Do leta 1988 je potekal le program Knjižničarstvo, od takrat dalje pa še dva programa: Arhivistika ter Dokumentalistika in informacijske vede.

Drugi Oddelek za knjižničarstvo je bil ustanovljen leta 1964 na Univerzi Istanbul (Fakulteta za književnost). Tukaj potekata programa Knjižničarstvo ter Dokumentalistika in informacijske znanosti.

Tretji Oddelek za knjižničarstvo v Turčiji je bil ustanovljen leta 1972 v Ankari na Univerzi Hacattepe (Fakulteta za književnost). Najprej je bil to le podiplomski oz. magistrski študij in je trajal dve leti, leta 1974 pa so se odločili, da organizirajo tudi dodiplomski študij. Študiju knjižničarstva so dodali še arhivistiko ter dokumentalistiko in informacijske znanosti. Za vse tri usmeritve poteka v prvih dveh letnikih enak študijski program.

Študijski programi, ki jih izvajajo omenjeni oddelki, so enaki na vseh treh univerzah in zajemajo t.i. teoretične predmete, praktične predmete ter delo v različnih vrstah knjižnic. Omenili bi še, da so v Turčiji poleg treh oddelkov za knjižničarstvo v študijskem letu 1988-89 odprli v Istanbulu dva Oddelka za arhivistiko in sicer na Univerzi Istanbul in Univerzi Marmara. Na oddelkih poteka program t.i. arhivskih znanosti in zajema tako moderne kot arhive iz osmanskih časov. Na Univerzi Atatürk pa že potekajo priprave za odprtje četrtega oddelka za knjižničarstvo.

Oddelek za knjižnične znanosti na Istanbulski univerzi

Oddelek za knjižnične znanosti deluje v okviru Fakultete za književnost in je drugi najstarejši oddelek te vrste v Turčiji. Ustanovil ga

je znani nemški profesor Rudolf Juchhoff. Predaval je v nemščini, njegov asistent pa je predavanja prevajal v turščino. Po njegovi smrti, leta 1968, je Oddelek za knjižničarstvo imel le enega profesorja in enega asistenta, eno katedro (za knjižničarstvo) in vsega 25 študentov. Danes ima dve katedri - za knjižničarstvo ter za dokumentacijo in informacijske znanosti; prva ima okoli 100 študentov in druga 25. Oddelek ima 12 zaposlenih, od tega 2 profesorja, 1 docenta, 3 lektorje, 2 znanstvena sodelavca z doktorati in 4 asistente raziskovalce z magistrskimi študiji iz knjižničnih znanosti.

Oddelek izvaja tako dodiplomske kot podiplomske programe. Dodiplomski študij traja štiri leta, študijsko leto pa sestavljata dva semestra. Čeprav je bil leta 1980 uveden kreditni sistem, so dodiplomski programi zasnovani klasično, kar pomeni, da je za vsak letnik treba zbrati določeno število kreditnih ur, da bi ga lahko zaključili. V prvih dveh letnikih morajo študentje zaključiti predmete za vsaj 18 kreditnih ur, v zadnjih dveh pa za 16 kreditnih ur.

Poleg predmetov, ki pokrivajo stroko, morajo študentje obvezno poslušati predavanja iz turškega in angleškega jezika. Poleg teoretičnih predmetov morajo opraviti še tri delovne prakse v treh različnih vrstah knjižnic. Vsako praktično delo traja najmanj en mesec in ponavadi poteka po zaključku študijskega leta. Študentje pridobijo tudi računalniška znanja, saj imajo organizirane praktične tečaje za uporabo računalnikov v knjižničnem delu. Sodelavci Oddelka so potarnali, da prihajajo na študij tudi takšni študentje, ki še nikoli niso imeli možnosti delati z računalnikom. Tako je tudi zelo zastarela in skromna računalniška oprema, ki jo Oddelek premore,

koristna in so zaskrbljeni, kako bodo izvajali študijski proces, ko bo le-ta dokončno iztrošena. Treba je reči, da nasploh - tako prostorsko, kot glede opreme in učnih pripomočkov, Oddelek za knjižnične znanosti resnično deluje v dokaj slabih razmerah.

Magistrski programi trajajo dve leti in se zaključijo s pismeno magistrsko nalogo, ki jo kandidat zagovarja pred ustrezno komisijo. Doktorski programi trajajo štiri leta, kandidati pa morajo pred prijavo teme doktorske naloge opraviti predpisane izpite. Doktorsko tezo zagovarjajo kandidati pred komisijo, v kateri je vsaj en član iz druge univerze. Pred vpisom na podiplomski študij (tako magistrski kot doktorski) morajo kandidati opraviti sprejemni izpit.

Med problemi, s katerimi se srečuje Oddelek za knjižničarstvo, so predavatelji izpostavili pomanjkanje učnega osebja in opreme, pri slušateljih pa ugotavljajo nezadostno znanje tujih jezikov.

V študijskem letu 1994/95 tečejo v okviru *študija knjižničarstva* naslednji predmeti (v oklepaju navajam število kreditov):

1. letnik: Atatürkovi principi in zgodovina turške republike (1), Turški jezik (1), Upodablajoče umetnosti (1), Zgodovina knjige in knjinic (2), Otomanska paleografija I. (3), Osnove statistike (3), Seminar iz knjižničnih znanostih (3), Uvod v knjižnične znanosti (2), Informacijski viri I. (2). Vsi predmeti so obvezni.

2. letnik: Atatürkovi principi in zgodovina turške republike (1), Tuj jezik (2), Katalogizacija in klasifikacija (2), Poslovanje knjižnic (2), Raziskovalne metode (3), Otomanska paleografija II. (3), Informacijski viri II. (3), Praktikum I. (2). Vsi predmeti so obvezni.

3. letnik: Tuj jezik (2), Šolske knjižnice (1), Javne in otroške knjižnice (2), Katalogizacija in klasifikacija II. (2), Znanstvene knjižnice (2), Seminar o znanstvenih knjižnicah (4), Otroška literatura (1), Knjižnice z rokopisi (2), Praktikum II (2). Vsi predmeti so obvezni.

4. letnik: Management knjižnic in informacijskih centrov (2), Nekonjžno gradivo (3), Stare knjige (2), Namizno založništvo (2), Informacijske službe (2), Založništvo in knjigotrštvo (2), Računalniki v knjižnicah (2), Seminar o računalnikih v knjižnicah (2), Praktikum III. (2), Metodika pouka in poučevanja (3), Arhivi (2). Zadnja dva predmeta sta izbirna. Študentje morajo izbrati predmete za skupaj 19 kreditov.

Študij dokumentalistike in informacijskih znanosti pa ima v tekočem študijskem letu naslednji predmetnik:

1. letnik: Atatürkovi principi in zgodovina turške republike (1), Turški jezik (2), Upodablajoče umetnosti (2), Uvod v informacijske znanosti (2), Računalniška obdelava informacij (3), Informacijski viri I. (2), Seminar iz informacijskih znanostih (4), Osnove statistike (3). Vsi predmeti so obvezni.

2. letnik: Atatürkovi principi in zgodovina turške republike (1), Tuj jezik (2), Raziskovalne metode (3), Organizacija dokumentov in informacij I. (3), Informacijski viri II. (3), Računalniški programi (2), Seminar iz informacijskih znanostih II. (3), Praktikum I. (2). Vsi predmeti so obvezni.

3. letnik: Tuj jezik (2), Organizacija dokumentov in informacij II. (3), Sodelovanje med informacijskimi centri (2), Računalniški programi (2), Indeksiranje in abstrakti (2), Seminar iz informacijskih znanostih

III. (3), Praktikum II. (2). Vsi predmeti so obvezni.

4. **Ietnik:** Management knjižnic in informacijskih centrov (2), Informacijske službe (2), Neknjižno gradivo (3), Namizno založništvo (2), Založništvo in knjigotrštvo (2), Znanstvene knjižnice (2), Praktikum III (2), Arhivi (2), Metodika pouka in poučevanja (3), Priprava diplome (2).

Žal se na delavnici nismo imeli priložnosti srečati s študenti knjižničarstva in tudi nihče ni pojasnil, zakaj na srečanju niso prisotni (verjetno so bili preveč zaposleni kot prostovoljci na sami konferenci). Gostitelji, profesorji Oddelka za knjižničarstvo Univerze Istanbul, so ob koncu srečanja še posebej poudarili, da si zelo želijo sodelovati s knjižničarskimi šolami iz drugih držav, tako pri posodabljanju učnih programov kot z izmenjavo učiteljev in študentov. Seveda pa bi študentom priporočila, da si v Turčiji izberejo tiste univerze, kjer poteka učni proces v angleškem jeziku, kajti turški jezik "našim ušesom nič kaj znano ne zveni", so pa zato ljudje prijazni in komunikativni.

Melita Ambrožič

Viri:

1. Basic characteristics of the educational system at the Department of library science, Istanbul university. (9 str., tipkopis)
2. Atilgan Dogan: Education for Librarianship in Turkey. Türk Kütüphaneciligi, 9(1995)3, pp. 265-267
3. Celik Ahmet: University Libraries in Turkey. Türk Kütüphaneciligi, 9(1995)3, pp. 241-244
4. Bogazici University Library Handbook 1995-96. (7 str., tipkopis)

SEKCIJA ZA ROKOPISE IN REDKE KNJIGE

V okviru Iline 6. področne skupine - Collections and Services - deluje tudi stalna sekcija za rokopise in redke knjige. Poleg predsednika, ki je iz nizozemske nacionalne knjižnice, in tajnika iz londonske muzejske knjižnice, je v odboru še 12 rednih članov iz evropskih, ameriških in kanadskih knjižnic, 2 dopisna člana in 2 posebna svetovalca. Sekcija je na letošnji konferenci v Istanbulu imela zelo izčrpen in obsežen program. Njegovo osnovno sporočilo so poimenovali: The history of the book: the further horizon (Zgodovina knjige: nadaljnji razgledi).

Delovni program sekcije v Istanbulu je bil sestavljen iz širših, programatično razvojno usmerjenih predavanj in iz podrobnejših obravnav posamičnih strokovnih vprašanj v okviru delavnice za redke tiske in rokopise. V prvo skupino, pod skupnim naslovom: Zgodovina knjige: nadaljnji razgledi, sodijo predavanja o zgodovini knjige v Nemčiji in dokumentaciji zanjo, o zgodovini knjige v angleško govorečih deželah in o zgodovini knjige v islamskem svetu.

V okviru delavnice za našo sekcijo pa so bila uvrščena zelo aktualna in dobro izvedena predavanja in demonstracije: projekt Iconoclast (Nizozemska), Digitalizacija pri obdelavi redkih tiskov in rokopisov v British Libray, The Incipit Project v Veliki Britaniji in projekt skeniranja in digitalnega posredovanja starega gradiva v vatikanski knjižnici.

Vsebinsko pa so delo sekcije uokvirjala in povezovala z drugimi deli knjižnične dejavnosti predavanja, ki so obravnavala širšo problematiko, npr. Poročilo o delu

skupine za zbirke, razvijanje servisnih dejavnosti za dostopnost redkih knjig in rokopisov ipd.

61. Iffina konferenca v Istabulu je bila ob temeljnih novih smernicah za razvoj knjižničarstva in informatike nadvse koristna in zanimiva tudi za področje posebnih zbirk, še posebej za zbirke rokopisov in redkih tiskov.

Mihael Glavan

**POSVETOVANJE o razvoju bralne pismenosti
in ustanovni občni zbor BRALNEGA DRUŠTVA
SLOVENIJE**

*Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, Turjaška 1,
(razstavna dvorana), četrtek, 12. oktobra 1995.*

Program:

- 9.00 - 10.00* "Branje slovenskih osnovnošolcev v luči mednarodnih primerjav", Ana Gradišar, Pedagoški inštitut Ljubljana
- 10.00 - 10.30* "Profesionalizacija kadra v šolski knjižnici in branje"
Silva Novljan, Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani
- 10.30 - 11.00* Odmor
- 11.00 - 12.00* "Who should control the curriculum",
Greg Brooks, National Foundation for Education Research,
Berkshire, Velika Britanija
- 12.00 - 13.00* Razprava
Vodi jo dr. Božena Krakar-Vogel, Filozofska fakulteta Ljubljana
- 13.00 - 14.00* Odmor
- 14.00 - 16.00* Ustanovni občni zbor Bralnega društva Slovenije
- Otvoritev in predstavitev ciljev društva
  - Izvolitev delovnega predsedstva
  - Obravnava in sprejem statuta
  - Obravnava in sprejem programa
  - Izvolitev organov društva

PRIJAVNICA

Prijavljam udeležbo na strokovnem posvetovanju Bralnega društva Slovenije, dne
12. oktobra 1995.

Ime in priimek _____

Ustanova _____

Naslov _____

Tel.: _____

Datum:

Podpis:

Izpolnjeno prijavnico pošljite na naslov: Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška 1
(Silvo Videtič) do 6.10.1995. Dodatne informacije: Silva Novljan, Silvo Videtič, tel.: 061/125-01-31.

PRISTOPNA IZJAVA

Pristopam k Bralnemu društvu Slovenije.

Ime in priimek _____

Naslov _____

Zaposlen _____

Tel.: _____

Članarino bom plačeval na ŽR društva enkrat letno v višini, ki jo sprejme
občni zbor društva.

Datum:

Podpis:

Pristopno izjavo vrnite na naslov: Narodna in univerzitetna knjižnica, Tajništvo Bralnega društva
Slovenije, Ljubljana, Turjaška 1. Kontaktni osobi: Silva Novljan in Silvo Videtič. Tel.: 061/125-01-31.
P.S.: Predlog članarine za 1. leto je 2.000 SIT.